

9 FEB 2018 NNVT CONGRES

PROGRAMMA & ABSTRACTBOEK

NNvT Congres 2018

Hartelijk welkom bij het vierde congres van het Nederlands Netwerk voor Tabaksonderzoek (NNvT)! Vorig jaar werd besloten om het congres jaarlijks te gaan organiseren. Er wordt voldoende tabaksonderzoek in Nederland verricht om een jaarlijks terugkerend congres te rechtvaardigen. Het congres voldoet duidelijk in een grote behoefte aan kennisuitwisseling en aan netwerken.

De Programma Commissie was tevreden over het aantal ingediende abstracts en de hoge kwaliteit ervan. Hiermee konden wij weer een mooi programma samenstellen.

Wij zijn ook dit jaar weer erg blij met de financiële ondersteuning van ZonMw voor het congres, waardoor we de deelnamekosten laag kunnen houden en studenten een gereduceerd tarief kon worden aangeboden.

Laat het ons vooral ook weten als je ideeën hebt voor verbetering van het congres. Het zou fijn zijn als je hiervoor het evaluatieformulier zou willen gebruiken. Je kunt het aan het eind van de dag afgeven. Iedereen is van harte uitgenodigd voor de afsluitende borrel en de informele afsluiting van de dag.

Wij wensen iedereen een inspirerende en leerzame dag toe!

De Programma Commissie:

Prof. dr. M. (Marc) Willemsen, Trimbos-instituut / UM

Prof. dr. J. (Jacqueline) Vink, VU

Prof. dr. S. (Bas) van den Putte, UVA

Dr. Z. (Zeena) Harakeh, UU

Dr. D. (Daniel) Kotz, UM / Heinrich-Heine-University Düsseldorf

Dr. M. (Margriet) van der Laar, Trimbos-instituut

Dr. C. (Carlijn) van der Aalst, Erasmus MC

Drs. A. (Andrea) Rozema, UVT

Dr. R. (Reina) de Kinderen, ANR

Drs. F (Fleur) Huijsman, KWF

Maken het NNvT congres 2018 mede mogelijk!

PROGRAMMA NNVT CONGRES 2018

Locatie: [Zilveren Vosch](#) te Utrecht

09.00-09.30	ONTVANGST	
09.30-09.40	PLENAIRE OPENING	
Prof. dr. Onno van Schayck, dagvoorzitter		
09.40-10.25	PLENAIRE KEYNOTE	
Spreker	Onderwerp	Nr.
Winnie Gebhardt	<i>Maar dit hoort zó bij mij!</i> Over identiteitsprocessen bij het (stoppen met) roken	1
10.25-10.45	KOFFIE EN THEEPAUZE	
10.45-12.15	PARALLELSESSIES	
Sprekers	Onderwerp	
Poortzaal	Hulp bij stoppen met roken (voorzitter: Carlijn van der Aalst)	
Karin Hummel	- Cessation assistance reported by smokers in eight European countries: Findings from the ITC Europe Project	2
Daniëlle Zijlstra	- Delphi-studie naar consensus tussen onderzoekers en zorgprofessionals over evidence-based stoppen-met-roken interventies in de huisartspraktijk	3
Eline Meijer	- Tabaksontmoediging door de (huis)arts: Ruimte voor verbetering! Resultaten van een grootschalig vragenlijstonderzoek	4
Marthe Mansour	- Stopstrategie bij het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker	5
Kroonzaal	Symposium: Onderweg naar rookvrij opgroeien (voorzitter: Jasper Been)	6
Linda Springvloed	- PROMISE: Protocol Rookvrij Opgroeien Minimale Interventie Strategie Eerste levensfase	7
Eefje Willemse	- De rokende sociale omgeving van zwangeren – een kwalitatief onderzoek	8
Jeroen Bommelé	- Verkenning JGZ: Bespreken zorgprofessionals rookvrij opgroeien met ouders van jonge kinderen?	9
Tessa Scheffers-van Schayck	- Rookvrije Ouders: Implementatie van een effectief stoppen-met-roken programma voor ouders	10
Tuinzaal	Invalshoeken voor interventies (voorzitter: Bas van den Putte)	
Dirk-Jan van Mourik	- Impact van afbeeldingen op verpakkingen van tabaksproducten op rokers: Bevindingen van de International Tobacco Control (ITC) 4C en Nederland Survey	11
Daniel Kotz	- The new German Study on Tobacco Use (DEBRA): usefulness as a tool for monitoring national tobacco control and comparison of data with the Netherlands and England	12
Marie Elske Gispen	- De rol van mensenrechten in het beschermen van kwetsbare kinderen tegen roken en meeroken	13
Zeena Harakeh	- Muziekvoorkeur en middelengebruik in de vroege adolescentie: het mediërende effect van sociale status	14
Annelies Kruize	- 10 jaar rookverbod in de horeca	15

12.15-13.00/13.30	LUNCH	
13.00-13.30	BRAINSTORMSESSIE	
Sprekers	Onderwerp	
Kroonzaal Rutger Haandrikman	“Hoe kan de samenwerking tussen onderzoekers onderling, maar ook met beleidsmakers en mensen uit de praktijk, worden gestimuleerd?”	16
13.30-14.40	PARALLELSESSIES	
Sprekers	Onderwerp	
Poortzaal Karin Monshouwer Taco de Vries Catherine Bolman	Roken en het brein (voorzitter: Margriet van Laar) - Roken en het risico op het ontstaan van een stemmings-, angst- en middelenstoornis: resultaten van een 3-jarige prospectieve studie - De rol van de prefrontale cortex bij terugval in nicotineverslaving - Lapses in het dagelijks leven: resultaten van een online dagboekmethode	17 18 19
Kroonzaal Anne Buitenhuis Floor van den Brand Leonieke Breunis	Nieuwe stoppen-met-roken methoden (voorzitter: Daniel Kotz) - A dyadic planning intervention to quit smoking in single-smoking couples: a study protocol - Kan een cadeaubon werknemers helpen stoppen met roken? - Financiële beloningen voor het stoppen met roken rondom de zwangerschap: een ethisch framework	20 21 22
Tuinzaal Timor Faber Michael Schreuders Mirte Kuipers	Manieren om te werken aan een Rookvrije Generatie (voorzitter: Andrea Rozema) - Gezondheidseffecten van tabaksbeleid bij kinderen: ontwikkeling van een microsimulatiemodel - To what extent and why adolescents do or do not support future tobacco control measures: a multimethod study in the Netherlands - The removal of point-of-sale tobacco displays and smoking behaviour among adolescents in Europe: A quasi-experimental study	23 24 25
14.40-15.00	KOFFIE EN THEEPAUZE	
15.00-16.10	PARALLELSESSIES	
Sprekers	Onderwerp	
Poortzaal Gera Nagelhout Linda Springvloed Naïma Abouri	Ondersteunen van rokers uit kwetsbare groepen: wat werkt? (voorzitter: Zeena Harakeh) - Randvoorwaarden voor een leefstijlinterventie voor mensen met een lage sociaaleconomische status: een Delphi-studie - Effecten van stoppen-met-roken maatregelen onder lage SES rokers – een literatuurstudie - “Ik wist dat ik wilde stoppen en gewoon een goede moeder wilde zijn” (aanstaande) moeders over dilemma’s rondom zwangerschap en roken	26 27 28
Kroonzaal Anouk de Gee Hanneke Scholten Joyce Dieleman	Symposium: (Mee)roken bij jongeren (voorzitter: Jacqueline Vink) - Stopstone – de stoppen-met-roken app voor jongeren: ontwikkeling, evaluatie en een protocol voor effectstudie - De ontwikkeling en effecten van een videogame voor stoppen met roken bij jongeren - Effecten van meerroken op neurocognitief functioneren: een EEG studie naar reactiviteit in het brein voor rook-cues bij niet-rokende adolescenten	29 30 31 32
16.10-17.00	RECEPTIE	

ABSTRACTBOEK NNvT CONGRES 2018

De sessies zijn in het programma chronologisch genummerd. Deze nummering komt overeen met de nummering van de symposia en abstracts. De sprekers zijn vetgedrukt.

1. Keynote

Spreker	Winnie Gebhardt
Instelling	Universitair Hoofddocent Gezondheidspsychologie aan de Universiteit Leiden
<i>Maar dit hoort zó bij mij! Over identiteitsprocessen bij het (stoppen met) roken</i> Dr. Winnie Gebhardt, Universitair Hoofddocent Gezondheidspsychologie aan de Universiteit Leiden, spreekt over hoe identiteitsprocessen rookgedrag beïnvloeden en hoe we dit inzicht kunnen gebruiken om stoppen met roken gemakkelijker te maken. Verschillende theorieën en enkele opmerkelijke onderzoeksbevindingen worden aangehaald. Het verhaal wordt verder geïllustreerd met voorbeelden van interventies die gebruik maken van de zelfbeelden van rokers.	

2. Cessation assistance reported by smoker in eight European countries: Findings from the ITC Europe Project

Auteur(s)	Karin Hummel ¹ ; Gera Nagelhout ^{1,2,3} ; Hein de Vries ¹ ; Bas van den Putte ^{4,5} ; Geoffrey Fong ^{6,7} ; Ann McNeill ⁸ ; Constantine Vardavas ⁹ ; Ute Mons ¹⁰ ; Yiannis Tountas ¹¹ ; Tibor Demjén ¹² ; Krzysztof Przewoźniak ¹³ ; Witold Zatoński ¹³ ; Antigona Trofor ¹⁴ ; Esteve Fernandez ¹⁵ ; Marc Willemsen ^{1,5}
Instelling	¹ Maastricht University (CAPHRI), Department of Health Promotion, the Netherlands; ² Maastricht University (CAPHRI), Department of Family Medicine, the Netherlands; ³ IVO Addiction Research Institute, the Netherlands; ⁴ Department of Communication, University of Amsterdam (ASCoR), the Netherlands; ⁵ Trimbos Institute, Netherlands Institute for Mental Health and Addiction, the Netherlands; ⁶ Department of Psychology, School of Public Health and Health Systems, University of Waterloo, Canada; ⁷ Ontario Institute for Cancer Research, Canada; ⁸ National Addiction Centre, Institute of Psychiatry, Psychology & Neuroscience (IoPPN), King's College London, UK; ⁹ European Network on Smoking and Tobacco Prevention (ENSP), University of Crete (UoC); ¹⁰ Cancer Prevention Unit & WHO Collaborating Center for Tobacco Control, German Cancer Research Center (DKFZ), Germany; ¹¹ Social & Preventive Medicine, Medical School, University of Athens, Greece; ¹² Hungarian Focal Point for Tobacco Control, National Institute for Health Development, Budapest, Hungary; ¹³ Health Promotion Foundation, Nadarzyn, Poland; ¹⁴ Aer Pur Romania (APR), Universitatea de Medicina si Farmacie, Department of Pneumology, Romania; ¹⁵ Institut Català d'Oncologia (ICO) Director of the Tobacco Control Unit of the ICO, Spain
Financier(s)	The Wave 1 of the ITC 6 European Country Project receives grant support from EUREST-PLUS, funded by the European Union's Horizon 2020 Program (681109-Vardavas) and the University of Waterloo (118096). The Wave 1 of the ITC 4 Country E-cigarette Project in England was supported by grant P01 CA200512-01 from the National Cancer Institute of the USA, and a Foundation Grant (118096) from the Canadian Institute of Health Research. The Wave 10 of the Netherlands Project was supported by the Dutch Cancer Foundation (KWF) (UM 2014-7210). Additional support was provided to Geoffrey T. Fong from a Senior Investigator Award from the Ontario Institute for Cancer Research and a Prevention Scientist Award from the Canadian Cancer Society Research Institute.
E-mailadres contactpersoon	Karin.hummel@maastrichtuniversity.nl
Introduction Previous research has shown that use of cessation assistance increases the chances of successful smoking cessation. Various cessation aids are available, for example medication, e-cigarettes and behavioral support. The aim of the current study was to examine quitting activity and use of cessation aids in eight European countries: England, Germany, Greece, Hungary, the Netherlands, Poland, Romania, and Spain.	

Methods

We collected survey data in 2016 among smokers in the eight countries. The samples varied from n=1000 to n=3931. We asked smokers about previous quit attempts, intention to quit, advice about quitting from health professionals, and use of different aids (medication, nicotine replacement therapy, e-cigarettes, quitlines, internet, and local stop-smoking services).

Results

Compared to most other countries, smokers in the Netherlands had relatively high levels of quitting activity, and relatively many Dutch smokers used cessation aids. However, receiving advice about quitting from health professionals was lowest in the Netherlands: only 20.7% of smokers who had visited a health professional got advice about quitting. Use of e-cigarettes as part of the last quit attempt ranged from 5% in Spain to 48.5% in the Netherlands. Use of quitlines (0-3.2%) and local services (0.2-7%) was relatively low across countries.

Discussion

Highest potential for improvement for the Netherlands is that more health professionals could advise about quitting smoking. Furthermore, the use of several cessation aids was rare in all countries included, particularly the use of quitlines and local services. Such support should be brought to the attention of smokers.

3. Delphi-studie naar consensus tussen onderzoekers en zorgprofessionals over evidence-based stoppen-met-roken interventies in de huisartspraktijk

Auteur(s)	Daniëlle Zijlstra ¹ ; Ciska Hoving ¹ ; Catherine Bolman ² ; Jean Muris ³ ; Hein de Vries ¹
Instelling	¹ Department of Health Promotion, Care and Public Health Research Institute, Maastricht University; ² Department of Health Psychology, Open University of the Netherlands; ³ Department of Family Medicine, Care and Public Health Research Institute, Maastricht University
Financier(s)	ZonMw
E-mailadres contactpersoon	d.zijlstra@maastrichtuniversity.nl

Inleiding

Het gebruik van Evidence-based interventies (EBIs) (zoals nicotine vervangers of counseling) door rokers maakt de kans op een geslaagde stoppoging minstens twee keer zo groot. De huisartspraktijk kan patiënten stimuleren tot gebruik en adviseren bij het kiezen van een EBI. Maar welke EBI legt de huisarts voor op basis van welke criteria? En zijn dit dezelfde criteria als wetenschappers hanteren? Doel van deze studie is het in kaart brengen van mogelijke consensus en instemming tussen health professionals en wetenschappers omtrent criteria om effectiviteit en bruikbaarheid van EBIs te bepalen.

Methode van onderzoek

Een drie rondes tellende online Delphi-studie met als hoofdonderwerp de criteria omtrent de beoordeling van effectiviteit en bruikbaarheid van EBIs. De dataverzameling voor ronde één is lopende (n= 50). Resultaten uit deze uit open vragen bestaande ronde, zullen aan de hand van kwalitatieve analyse door drie onafhankelijke onderzoekers worden omgevormd tot stellingen die in ronde twee opnieuw zal worden voorgelegd (n=200) om consensus en instemming te bepalen. Stellingen waarbij nog geen consensus wordt bereikt zullen worden teruggekoppeld aan de respondentengroep in ronde drie. Om consensus binnen en tussen rondes twee en drie te bepalen zal gebruik worden gemaakt mediaanscores, interkwartielafstand en de wilcoxonrangtekentoets.

Resultaten/ Discussie

Analyse zal leiden tot een lijst van criteria voor de effect-bepaling van stoppen met roken interventies. Ook zal inzicht worden verkregen in de consensus tussen de standpunten van onderzoekers en zorgprofessionals. Resultaten zullen verder worden toegelicht op moment van presenteren en zullen uiteindelijk worden gebruikt als basis voor de ontwikkeling van een keuzetool.

4. Tabaksontmoediging door de (huis)arts: Ruimte voor verbetering! Resultaten van een grootschalig vragenlijstonderzoek

Auteur(s)	Eline Meijer¹ ; Rianne van der Kleij ¹ ; Niels Chavannes ¹
Instelling	¹ Leids Universitair Medisch Centrum, Public Health en Eerstelijns geneeskunde
Financier(s)	Vereniging Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (NTvG)
E-mailadres contactpersoon	e.meijer@lumc.nl

Inleiding

Een stopadvies door een arts verhoogt het aantal stoppogingen. Hoewel de richtlijn Behandeling Tabaksverslaving stelt dat alle rokers een stopadvies moeten krijgen, gebeurt dit niet. Dit onderzoek heeft als doel de implementatie van de richtlijn door huisartsen, medisch specialisten en andere zorgverleners in kaart te brengen, alsmede determinanten van implementatie.

Methode van onderzoek

Cross-sectionele online vragenlijst waarin implementatie van de richtlijn (o.a. stopadvies aan alle rokers, specifieke populaties), determinanten van implementatie (o.a. psychosociale factoren, barrières) en percepties van roken/rokers zijn gemeten. Deelnemers zijn anesthesiologen, cardiologen, chirurgen, huisartsen, internisten, jeugdartsen, kinderartsen, longartsen, neurologen, oogartsen, verslavingsartsen, overige artsen, mondhygiënisten, tandartsen en verloskundigen (N=1026).

Voorlopige resultaten

16% van de zorgverleners geeft aan alle rokers een stopadvies, 18% geeft geen stopadviezen. Van de verloskundigen en verslavingsartsen geven resp. 41% en 35% aan alle rokers een stopadvies, anesthesiologen geven de minste stopadviezen (3% aan alle rokers). 65% van de zorgverleners geeft aan alle zwangere rokers een stopadvies. Zorgverleners met een sterkere intentie om de richtlijn te gebruiken, sterkere rolpercepties en voldoende training geven meer stopadviezen. Zorgverleners die vinden dat rokers een gebrek aan wilskracht hebben geven minder stopadviezen. De meest genoemde barrières voor het volgen van de richtlijn zijn onvoldoende tijd, onvoldoende training en de perceptie dat patiënten niet gemotiveerd zijn om te stoppen met roken.

Discussie

Huisartsen, medisch specialisten en andere zorgverleners geven onvoldoende stopadviezen. Dit kan worden verbeterd door hen meer te trainen in stoppen-met-roken zorg, waarbij aandacht moet zijn voor rolpercepties en percepties van roken en rokende patiënten.

5. Stopstrategie bij het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Auteur(s)	Marthe Mansour¹ ; Mathilde Crone ¹ ; Niels Chanvannes ¹ ; Henk van Weert ¹ ; Kristel van Asselt ¹
Instelling	¹ Afdeling Huisartsgeneeskunde, Academisch Medisch Centrum, Amsterdam, Nederland; ² Afdeling Public Health en Eerstelijngeneeskunde, Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden, Nederland
Financier(s)	KWF
E-mailadres contactpersoon	m.b.mansour@amc.uva.nl

Inleiding

Het aantal rokers dat in de Nederlandse huisartsenpraktijk een stopadvies of stopondersteuning aangeboden krijgt is laag. Het bevolkingsonderzoek (BVO) baarmoederhalskanker, dat plaatsvindt in de huisartsenpraktijk, kan aangegrepen worden om meer rokers te identificeren. Buiten het BVO bezoekt deze groep de praktijk weinig, mede doordat aan roken gerelateerde klachten en aandoeningen in deze leeftijdscategorie minder prevalent zijn. Tijdens het BVO kan stopadvies op maat gegeven worden met de mogelijkheid rokers binnen de huisartsenpraktijk direct te verwijzen voor stopondersteuning. Wij onderzoeken in deze trial wat het effect is van een stoppen-met-roken strategie die wordt aangeboden aan rokende deelnemers van het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker.

Methode van onderzoek

Cluster gerandomiseerde trial in Nederlandse huisartsenpraktijken met 2 studiearmen. Doktersassistenten bieden de strategie aan bij rokende screeningsdeelnemers (vrouwen 30-60 jaar) die de praktijk bezoeken voor een uitstrijkje. De strategie bestaat uit: 1) *Het geven van informatie over de relatie tussen roken en het ontstaan van (baarmoederhals)kanker*, en 2) *Het doorsturen van rokers voor stopondersteuning*. Er wordt 1:1 gerandomiseerd op praktijkniveau. 66 praktijken participeren, per praktijk worden 10 rokers geïncludeerd (N = 660; 330 per arm). Het effect van de strategie op het ondernemen van een stoppoging, de stopmotivatie en de abstinentie wordt onderzocht. Parallel aan de effectstudie loopt een procesevaluatie.

Resultaten

De effectstudie zal uitwijzen of door deze strategie het percentage vrouwen dat een stoppoging doet toeneemt en of de strategie een bijdrage levert aan de behandeling van tabaksverslaving binnen huisartsenpraktijken. Uit de procesevaluatie zal blijken of de strategie acceptabel en uitvoerbaar is voor screeningsdeelnemers en zorgverleners, en welke factoren een rol spelen bij succesvolle implementatie van de strategie.

Discussie

Op het congres zal het studieprotocol gepresenteerd worden. De trial wordt in 2018 uitgezet in Nederlandse huisartsenpraktijken.

6. Symposium: Onderweg naar rookvrij opgroeien

Auteur(s)	Voorzitter en discussieleider: Jasper Been. Presentaties door: Linda Springvloed, Eefje Willemse, Jeroen Bommelé en Tessa Scheffers- van Schayck
-----------	--

7. PROMISE: Protocol Rookvrij Opgroeien Minimale Interventie Strategie Eerste levensfase

Auteur(s)	Linda Springvloed¹ ; Jeroen Bommelé ¹ ; Naïma Abouri ² ; Karianne Djyoadhiningrat-Hol ³ ; Matthijs Blankers ¹
Instelling	¹ Trimbos-instituut, afdeling Drug Monitoring & Policy; ² Pharos, afdeling Jeugd; ³ Longfonds, afdeling Rookvrij
Financier(s)	Fonds NuthsOhra, Ministerie van VWS
E-mailadres contactpersoon	LSpringvloed@trimbos.nl

Inleiding

Geboortezorgprofessionals spelen een belangrijke rol bij het begeleiden van rokende zwangeren en jonge moeders. Recent onderzoek laat zien dat zorgverleners rokende zwangeren willen ondersteunen bij stoppen, maar dat zij hiervoor meer handvatten en tools nodig hebben. Daarom zijn Longfonds, Trimbos-instituut en Pharos het onderzoeksproject 'PROMISE' gestart.

Methode van onderzoek

In het vooronderzoek zijn wensen en behoeften van zowel lage SES zwangeren als verloskundigen en gynaecologen in kaart gebracht. Op basis hiervan is het PROMISE-protocol ontwikkeld, met als basis het stappenplan van de bestaande V-MIS. Binnen PROMISE zijn nieuwe materialen ontwikkeld en wordt de kraamzorg en JGZ betrokken voor terugvalpreventie. Tevens is een training ontwikkeld voor alle betrokken zorgverleners. In drie pilotregio's worden gebruik, waardering en (richtings)effecten van PROMISE onderzocht, onder zowel zorgverleners als (lage SES) zwangeren. In totaal doen 110 verloskundigen en gynaecologen, 65 kraamzorgmedewerkers en 24 JGZ-professionals mee aan het hoofdonderzoek. Er zijn op dit moment 92 zwangeren geïncludeerd (inclusie loopt nog door).

Resultaten

Het vooronderzoek heeft inzicht gegeven in diverse knelpunten, wensen en behoeften onder zowel zorgverleners als lage SES zwangeren en jonge moeders. Zo bleek dat vrouwen waarde hechten aan een advies van zorgverleners, maar ook dat de informatie niet altijd goed wordt begrepen of overgebracht. De eerste resultaten van het hoofdonderzoek worden eind 2017 verwacht en zullen worden gepresenteerd.

Discussie

De uitkomsten van dit project zullen input leveren voor verbeterde stoppen-met-rokenbegeleiding in de geboortezorg. Er wordt hierbij uitgebreid samengewerkt met belangrijke schakels binnen de geboortezorg. Uitkomsten van PROMISE zullen worden ingebed in bestaande, landelijke programma's.

8. De rokende sociale omgeving van zwangeren – een kwalitatief onderzoek

Auteur(s)	Eefje Willemse ¹ ; Linda Springvloed ¹ ; Margriet van Laar ¹
Instelling	¹ Trimbos-instituut, afdeling Drug monitoring & policy
Financier(s)	Ministerie van VWS
E-mailadres contactpersoon	EWillemse@trimbos.nl

Inleiding

De sociale omgeving speelt een belangrijke rol bij zowel stoppen met roken tijdens de zwangerschap als bij het voorkomen van terugval na de zwangerschap. De sociale omgeving kan 1) door zijn/haar rookgedrag het rookgedrag en de gezondheid van de zwangere vrouw (en ongeboren kind) beïnvloeden en 2) de zwangere vrouw ondersteunen bij het stoppen met roken. In de literatuur is echter weinig bekend over wat zij nodig hebben om te stoppen of om de zwangere te ondersteunen bij het stoppen. Het doel van dit onderzoek is om hier inzichten in te verkrijgen.

Methode van onderzoek

Interviews en focusgroepen worden gehouden onder de (rokende) sociale omgeving (partners, vrienden en familie) van (rokende) zwangeren. De werving richt zich voornamelijk op mensen met een lage sociaaleconomische status en vindt plaats via o.a. verloskundigen- en huisartsenpraktijken en sociale media. Tevens worden verloskundig zorgverleners geïnterviewd. De getranscribeerde interviews en focusgroepen worden gecodeerd en geanalyseerd per topic, met behulp van het kwalitatief analyseprogramma 'MAXQDA'.

Resultaten

De studie is gestart in oktober 2017 en loopt momenteel nog door. De resultaten van de interviews met verloskundig zorgverleners worden begin 2018 verwacht en zullen tijdens het symposium voor het eerst worden gepresenteerd.

Discussie

De uitkomsten van dit onderzoek zullen leiden tot aanbevelingen die geïmplementeerd kunnen worden in zowel stoppen-met-roken begeleiding die wordt gegeven door verloskundig zorgverleners als in andere, reeds bestaande, stoppen-met-roken interventies en programma's voor zwangere vrouwen en hun omgeving.

9. Verkenning JGZ: Bespreken zorgprofessionals rookvrij opgroeien met ouders van jonge kinderen?

Auteur(s)	Jeroen Bommelé¹ ; Tessa Scheffers-van Schayck. ¹ ; Sanne de Josselin de Jong ¹ ; Margriet van Laar ¹
Instelling	¹ Trimbos-insituut
Financier(s)	VWS
E-mailadres contactpersoon	JBommele@trimbos.nl

Inleiding

Na een rookvrije zwangerschap en een rookvrije kraamperiode, is het belangrijk om de jonge kinderen in hun verdere jeugd te beschermen tegen tabaksrook. JGZ-professionals kunnen hier een belangrijke rol bij spelen door jonge ouders te helpen bij het rookvrij laten opgroeien van hun kinderen. In deze verkenning onderzochten we onder JGZ-zorgprofessionals in hoeverre zij (mee)roken en stoppen met roken met ouders bespreken. Daarnaast onderzochten we onder zowel de zorgprofessionals als de stafmedewerkers welke knelpunten zij op dit thema ervaren en welke wensen zij hebben voor het beter beleggen van dit thema binnen de dagelijkse praktijk van de JGZ.

Methode van onderzoek

We hebben onder zorgprofessionals en stafmedewerkers binnen de JGZ online een vragenlijst afgenomen. De deelnemers werden geworven via nieuwsbrieven en via mailings binnen de betrokken koepelorganisaties (NCJ, GGD-Ghor, ActiZ, AJN en V&VN). De data is inmiddels verzameld en wordt nu geanalyseerd.

Resultaten

In totaal hebben 60 stafmedewerkers en 421 zorgprofessionals de online vragenlijst ingevuld. Zij hebben vragen beantwoord over de mate waarin roken wordt besproken in de consulten met de ouders, de mate waarin het bespreken van roken is vastgelegd binnen het beleid en welke prioriteit het roken heeft voor de medewerkers zelf en voor de JGZ-organisatie waar zij in werken.

Discussie

Aan de hand van de voorlopige resultaten doen wij een aantal aanbevelingen voor het beter beleggen van het bespreken van roken in de consulten van de JGZ.

10. Rookvrije Ouders: Implementatie van een effectief stoppen-met-roken programma voor ouders

Auteur(s)	Tessa Scheffers-van Schayck^{1,2} ; Roy Otten ³ ; Rutger Engels ^{4,5} ; Marloes Kleinjan ^{1,6} ;
Instelling	¹ Trimbos-instituut, Epidemiologie & Research Support; ² Universiteit Utrecht, Child and Adolescent Studies; ³ Pluryn, Research & Development + REACH Institute, Arizona State University; ⁴ Trimbos Instituut, Raad van Bestuur; ⁵ Universiteit Utrecht, Sociale Wetenschappen; ⁶ Universiteit Utrecht, Youth in changing cultural contexts
Financier(s)	KWF Kankerbestrijding
E-mailadres contactpersoon	tscheffers@trimbos.nl

Inleiding

Uit Nederlands onderzoek blijkt dat telefonische coaching een effectief stoppen-met-roken programma voor ouders is. Echter, deze telefonische coaching is tot nog toe alleen in een gecontroleerde omgeving onderzocht. Daarnaast is het onbekend hoe ouders in contact kunnen komen met deze coaching. Daarom wordt in dit onderzoek gekeken via welke implementatiekanalen dit programma in Nederland geïmplementeerd kan worden en wat de (kosten)effectiviteit van de telefonische coaching in de dagelijkse praktijk is.

Methode van onderzoek

Er wordt gebruik gemaakt van een *hybrid* onderzoeksdesign waarbij zowel een RCT (effectiviteitsvraag) als een procesevaluatie (implementatievraag) wordt uitgevoerd. Rokende ouders worden geworven via zorgprofessionals (medische en jeugdgezondheidszorg) en via massamedia kanalen (online en basisscholen). Deelnemende ouders vullen vragenlijsten in bij de baseline en 3 maanden na start van de interventie, en worden op basis van toeval toegewezen aan de telefonische coaching (interventieconditie) of zelfhulpbrochure (controle conditie). Voor de procesevaluatie worden meerdere aspecten onderzocht, waaronder context. Kwantitatieve en kwalitatieve data worden verzameld bij ouders, implementatiekanalen en stoppen-met-roken coaches.

Resultaten en discussie

Voorlopige resultaten laten zien dat medische zorgprofessionals het prettig vinden om ouders op een tijds- en gebruiksvriendelijke manier door te kunnen verwijzen naar effectieve stoppen-met-roken ondersteuning. Wel hebben ze meerdere contactmomenten nodig om ouders te motiveren te stoppen met roken. Werving via basisscholen blijkt niet succesvol te zijn gezien het lage responspercentage van ouders (.1%) en het feit dat basisscholen aangeven dat het niet hun taak is om dit onderwerp onder de aandacht te brengen. Resultaten van de RCT zijn nog niet bekend.

11. Impact van afbeeldingen op verpakkingen van tabaksproducten op rokers: Bevindingen van de International Tobacco Control (ITC) 4C en Nederland Survey

Auteur(s)	Dirk-Jan van Mourik ¹ ; Gera Nagelhout ^{1,2,3} ; Marc Willemsen ¹ ; Bas van den Putte ^{4,5} ; Hein de Vries ¹ .
Instelling	¹ Afdeling Gezondheidsbevordering, Universiteit Maastricht (CAPHRI), Maastricht, Nederland; ² Afdeling Huisartsgeneeskunde, Universiteit Maastricht (CAPHRI), Maastricht, Nederland; ³ Instituut voor Onderzoek naar Leefwijzen en Verslaving (IVO), Rotterdam, Nederland; ⁴ Afdeling Communicatie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, Nederland; ⁵ Trimbos Instituut, Utrecht, Nederland
Financier(s)	ZonMw, KWF
E-mailadres contactpersoon	d.vanmourik@maastrichtuniversity.nl

Inleiding

Het doel van de studie was het evalueren van de impact van afschrikwekkende afbeeldingen op tabaksverpakkingen op rokers. Uitkomstmaten betreffen het aantal keer opmerken van waarschuwingen, cognitieve reacties, het niet roken van een sigaret door waarschuwingen (zelfgerapporteerd), het vermijden van waarschuwingen, kennis over de gezondheidsrisico's van roken, intentie om te stoppen met roken, houding t.o.v. van roken en eigen effectiviteit om te stoppen met roken.

Methode van onderzoek

Er werd longitudinale data van rokers (N=3,494) op twee meetmomenten van de International Tobacco Control (ITC) Project in Nederland, Australië, Canada, het VK en de VS gebruikt. Tussen baseline en follow-up werden er in Nederland in 2016 afschrikwekkende afbeeldingen op 65% van de voor- en achterzijde van tabaksverpakkingen ingevoerd. In de controle-landen vonden er geen verandering plaats qua waarschuwingen. Het type waarschuwingen verschilde tussen landen.

Resultaten

Het opmerken van waarschuwingsetiketten nam toe in Nederland ($\beta=0.536$, $p<0.001$) en daalde in Australië ($\beta=-0.244$, $p<0.001$) en het VK ($\beta=-0.427$, $p<0.001$). Cognitieve reacties ($OR=1.617$, $p<0.001$) en het vermijden van waarschuwingsetiketten ($OR=1.179$, $p<0.001$) namen alleen toe in Nederland. Kennis steeg in Nederland ($\beta=0.105$, $p<0.001$) en Canada ($\beta=0.026$, $p=0.007$). Nederlandse rokers lieten geen verandering zien in het niet roken van een sigaret door waarschuwingsetiketten ($OR=1.080$, $p=0.758$), houding ($\beta=-0.028$, $p=0.585$), eigen effectiviteit ($\beta=-0.114$, $p=0.062$) en stopintentie ($\beta=-0.028$, $p=0.645$).

Discussie

Het lijkt erop dat de in Nederland in 2016 geïmplementeerde afschrikwekkende afbeeldingen er voor zorgde dat op de korte termijn rokers waarschuwingsetiketten vaker opmerken maar wel proberen te vermijden, meer cognitieve reacties vertonen en meer kennis hebben over de gezondheidsrisico's van roken.

12. The new German Study on Tobacco Use (DEBRA): usefulness as a tool for monitoring national tobacco control and comparison of data with the Netherlands and England

Auteur(s)	Daniel Kotz¹ ; Sabrina Kastaun ¹
Instelling	¹ Institute of General Practice, Addiction Research and Clinical Epidemiology Unit, Medical Faculty, Heinrich-Heine-University Düsseldorf
Financier(s)	The study is funded by the Ministry for Innovation, Science and Research of the German Federal State of North Rhine-Westphalia ("NRW-Rückkehrprogramm")
E-mailadres contactpersoon	Daniel.Kotz@med.uni-duesseldorf.de

Inleiding

Monitoring of national patterns of tobacco use and prevention policies is recommended by the WHO to help implementing the Framework Convention on Tobacco Control on the country-level. The new German Study on Tobacco Use (DEBRA), initiated in June 2016, has specific design aspects to serve as a useful monitoring tool (www.debra-study.info). It also allows an internal comparison of data, for example with the Netherlands and England.

Methode van onderzoek

The DEBRA study continuously collects data from computer-assisted, face-to-face household interviews. Every 2 months, a new representative sample of ~2000 respondents of the German population aged 14 years and older completes the survey. For the current analysis, we used data from the first 6 waves of the survey (June 2016 to Mai 2017).

Resultaten

The DEBRA study has several methodological advantages which will be discussed during the presentation. For example, it has been designed specifically to collect in-depth data on the use of tobacco and emerging, alternative products (such as e-cigarettes and heat-not-burn products). Data are collected in by-monthly intervals, and items can be changed quickly, allowing an up-to-date analysis of recent trends. Also, baseline data are collected from representative samples of the population via face-to-face household interviews, and 6-month follow-up data are collected by telephone. Until to date, a total of 12,273 people responded to the DEBRA survey. The weighted, 1-year-prevalence of current smoking in Germany was 28.3% (95%CI=27.5-29.1%). This rate was higher than in the Netherlands (~23%) and in England (~17%). More comparative data will be presented, and it will be discussed what needs to be taken into account when comparing and interpreting data from different sources.

Discussie

The prevalence of tobacco smoking in Germany is higher than in other European countries. The new DEBRA study can serve as a useful tool for monitoring tobacco control policies in Germany and for international comparisons.

13. De rol van mensenrechten in het beschermen van kwetsbare kinderen tegen roken en meeroken

Auteur(s)	Marie Elske Gispen
Instelling	Rijksuniversiteit Groningen, Afdeling Internationaal Recht, Global Health Law Groningen Onderzoekscentrum
Financier(s)	KWF Kankerbestrijding
E-mailadres contactpersoon	m.e.c.gispen@rug.nl

Inleiding

In Nederland rookt 24.4 procent van alle jongeren tussen de 16 en 20 jaar waarvan 55.1 procent dagelijks. Daarnaast worden dagelijks 100.000 kinderen tussen 0-4 jaar blootgesteld aan meeroken en oudere kinderen zelfs nog meer. Transgenerationale en cumulatieve factoren zoals lage SES, rokende ouders, en roken tijdens de zwangerschap maken sommige kinderen extra kwetsbaar voor de negatieve gevolgen van meeroken en roken. De Nederlandse overheid is gebonden aan internationale mensenrechten normen waaronder het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het beschermen van kwetsbare groepen is een integraal onderdeel van de interpretatie van het internationale mensenrechten systeem. Dit paper onderzoekt de vraag welke verplichtingen de Nederlandse overheid heeft op basis van het IVRK en algemene mensenrechten normen om met name extra kwetsbare kinderen te beschermen tegen roken en meeroken.

Methode van onderzoek

De paper omvat juridisch onderzoek en past de volgende methoden toe: literatuur onderzoek, verdragsinterpretatie conform de interpretatieregels uit het Weensverdragenverdrag en document analyse.

Resultaten

Voorlopige resultaten zijn: de cumulatieve aard van goede gezondheid en het belang van een 'lifecourse' benadering wordt integraal ondersteund in het mensenrechten systeem. Met name het recht op leven, overleven en ontwikkeling, het recht op gezondheid, het recht op informatie en de bescherming tegen exploitatie scheppen verplichtingen kinderen tegen roken en meeroken te beschermen. De rol van 'kwetsbaarheid' als juridisch beginsel blijft diffuus.

Discussie

Het mensenrechtensysteem heeft een waardevolle en fundamentele rol in het beschermen van kwetsbare kinderen tegen roken en meeroken maar heeft ook tekortkomingen omdat de reikwijdte van verplichtingen niet altijd duidelijk is.

14. Muziekvoorkeur en middelengebruik in de vroege adolescentie: het mediërende effect van sociale status

Auteur(s)	Zeena Harakeh¹ ; Annette van Delden ¹ ; Tom ter Bogt ¹
Instelling	¹ Algemene Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht
E-mailadres contactpersoon	z.harakeh@uu.nl

Inleiding

In dit longitudinale onderzoek onderzochten we: 1) of muziekvoorkeur en middelengebruik (alcohol en roken) gerelateerd waren, en 2) of sociale status (populariteit en acceptatie) deze relatie medieert.

Methode van onderzoek

De data van het SNARE ('Social Network Analysis of Risk behaviour in Early adolescence') project werden gebruikt. De adolescenten ($N=1.648$) varieerden van 11 tot 15 jaar ($M_{leeftijd}=13,12$). Muziekvoorkeur en middelengebruik werden gemeten via zelfrapportages, en sociale status via nominaties door klasgenoten. Latente klasse analyse identificeerde zes muziekvoorkeur clusters: 'Pop', 'Rap & Hip-hop', 'Dance', 'Rock', 'Rhythmic', & 'Omnivores'. Structural Equation Models werden uitgevoerd door middel van het statistische software pakket Mplus, en er werd op eerder middelengebruik gecontroleerd. 'Pop' wordt gezien als mainstream muziek en werd daarom als referentiecategorie gebruikt. 'Omnivores' bevatte 19 deelnemers en werd niet meegenomen in de vervolganalyses.

Resultaten

Populaire adolescenten hadden een grotere kans om middelen te gebruiken terwijl geaccepteerde adolescenten een kleinere kans hadden om middelen te gebruiken. Verder hadden leden van alle muziekvoorkeuren, vergeleken met 'Pop', een groter risico om alcohol te gebruiken terwijl dit voor roken alleen gold voor 'Dance' en 'Rhythmic'. Bovendien, alle directe associaties werden gedeeltelijk gemedieerd door een hogere mate van populariteit, behalve voor 'Rock' dat tegenovergestelde bevindingen liet zien. De associatie voor twee muziekvoorkeuren ('Rap & Hip-hop', 'Rock') en alcohol gebruik zijn ambigue aangezien mediatie ook via acceptatie gaat, maar tegenstrijdige resultaten liet zien.

Discussie

Onze resultaten benadrukken het belang om preventieve en interventieprogramma's te richten op adolescenten met een non-mainstream muziekvoorkeur en op populaire adolescenten.

15. 10 jaar rookverbod in de horeca

Auteur(s)	Annelies Kruize¹ ; Bert Bieleman ¹
Instelling	¹ Onderzoeksbureau INTRAVAL
Financier(s)	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
E-mailadres contactpersoon	kruize@intraval.nl

Inleiding

Op 1 juli 2008 is de rookvrije werkplek in de horeca ingevoerd. Nadat het rookverbod in eerste instantie voor de gehele horeca gold is eind 2010 een uitzondering gecreëerd voor kleine cafés zonder personeel. Na een wetswijziging per 1 januari 2015 is deze uitzondering komen te vervallen. Sindsdien geldt het rookverbod weer voor de gehele horeca.

Onderzoek

Het toezicht op de naleving van het rookverbod wordt uitgevoerd door de NVWA. Dit gebeurt door gericht te controleren, hetgeen geen representatief beeld van het algemene naleefniveau van het rookverbod in de horeca oplevert. Daarom heeft de NVWA eind 2008 onderzoeksbureau INTRAVAL de opdracht gegeven om het naleefniveau in kaart te brengen, gevolgd door meerdere vervolgmetingen. De monitor omvat inmiddels 21 metingen.

Methode

Voor het in kaart brengen van het naleefniveau zijn observaties in verschillende subcategorieën horecagelegenheden uitgevoerd. Per meting zijn van elke subcategorie horecagelegenheid netto 100 gelegenheden bezocht verdeeld over een a-selecte steekproef van 25 gemeenten. In eerste instantie vond elk kwartaal een meting plaats, vervolgens elk half jaar en tot slot enkele jaarlijkse metingen. Tijdens de observaties is onder andere bijgehouden of er wordt gerookt, asbakken op tafels staan, een aanduiding voor het rookverbod is en of er rookruimtes aanwezig zijn.

Resultaten

In de presentatie gaan we naast de opzet, vooral in op de resultaten. We bespreken voor verschillende soorten horecagelegenheden onder meer de ontwikkelingen in de aanwezigheid van rokers, asbakken, aanduidingen van het rookverbod en rookruimtes. We besteden daarbij tevens aandacht aan de mogelijke invloed van de politieke ontwikkelingen inzake het rookverbod.

16. BRAINSTORMSESSIE: “Hoe kan de samenwerking tussen onderzoekers onderling, maar ook met beleidsmakers en mensen uit de praktijk, worden gestimuleerd?”

Verzorging brainstormsessie	Rutger Haandrikman
De gezondheidsfondsen Longfonds, de Hartstichting en KWF Kankerbestrijding, samenwerkend in de Alliantie Nederland Rookvrij! (ANR), willen graag met het veld in gesprek gaan over hoe onderzoek optimaal kan aansluiten bij beleid en praktijk. Wat is nodig om optimaal gebruik te kunnen maken van onderzoeksresultaten? En wat is er voor nodig om de samenwerking tussen onderzoekers onderling, maar ook met beleidsmakers en mensen uit de praktijk, te stimuleren? Help jij mee om écht het verschil te kunnen maken in tabaksontmoediging? Kom dan naar de brainstormsessie!	

17. Roken en het risico op het ontstaan van een stemmings-, angst- en middelenstoornis: resultaten van een 3-jarige prospectieve studie

Auteur(s)	Karin Monshouwer¹ ; Margreet ten Have ¹ , Ron de Graaf ¹ , Matthijs Blankers ^{2,3} , Margriet van Laar ²
Instelling	¹ Trimbos-instituut, Epidemiologie & Research Support; ² Trimbos-instituut, Drug Monitoring & Policy; ³ Arkin-geestelijke gezondheidszorg.
Financier(s)	Ministerie van VWS
E-mailadres contactpersoon	kmonshouwer@trimbos.nl

Inleiding

Er zijn aanwijzingen dat roken het risico op latere psychische stoornissen vergroot. Het onderzoek is echter niet eenduidig en kent methodologische beperkingen. In deze studie onderzoeken we de prospectieve (dosis-effect) relaties tussen roken en de 3-jaars incidentie van een stemmings-, angst- en middelenstoornis.

Methode van onderzoek

Data zijn afkomstig uit NEMESIS-2, een representatief onderzoek naar de psychische gezondheid van volwassenen in de algemene bevolking. DSM-IV stoornissen zijn vastgesteld m.b.v. de CIDI. Poisson-regressie analyses worden gebruikt om de relatie tussen roken op T1 en de incidentie van stoornissen op T2 (3 jaar later) te onderzoeken.

Resultaten

Roken op T1 hangt samen met een grotere kans op een stemmings-, angst-, en middelenstoornis, ook na controle voor o.a. demografische factoren, comorbide stoornissen en lichamelijke gezondheid. Voor elk van de drie stoornissen wordt een dosis-effectrelatie gevonden.

Discussie

De resultaten van deze studie lijken erop te wijzen dat roken de kans op een latere psychische stoornis vergroot. Ondanks controle voor een groot aantal versturende variabelen kunnen we echter niet uitsluiten dat (een deel) van de samenhang wordt verklaard door factoren waarvoor wij niet hebben gecorrigeerd.

18. De rol van de prefrontale cortex bij terugval in nicotineverslaving

Auteur(s)	Taco de Vries
Instelling	VU/VU medisch centrum
Financier(s)	ZonMW, ABMP
E-mailadres contactpersoon	tj.devries@vumc.nl

Inleiding

Terugval in verslavingsgedrag is een van de grootste problemen van rokers die willen stoppen. Neuronale veranderingen, geheugenprocessen en blootstelling aan omgevingsprikkels spelen hierbij een belangrijke rol. Het is daarom noodzakelijk om te begrijpen hoe onze hersenen de aan roken geassocieerde prikkels verwerken om op basis van deze kennis effectievere behandelmethoden te ontwikkelen. In ons onderzoek richten wij ons met name op de rol van de prefrontale cortex.

Methode van onderzoek

In een diermodel voor nicotineverslaving worden dieren na een periode van onthouding opnieuw blootgesteld aan nicotine-geassocieerde omgevingsprikkels (cue exposure) en wordt terugval nagebootst. Met behulp van eiwitanalyses en interventiemethoden wordt vervolgens de rol van de prefrontale cortex bij terugval bestudeerd.

Resultaten

Cue exposure en terugval gaat gepaard met snelle veranderingen in receptoraantallen in de prefrontale cortex die direct gerelateerd konden worden aan het gedrag. De mate van terugval kon ook worden beïnvloed door de activiteit van specifieke neuronen in de prefrontale cortex te remmen. Tenslotte bleek ook een gedragsinterventie, waarbij gebruik gemaakt werd van een werkgeheugentaak die sterk afhankelijk is van prefrontale cortex functie, de kans op terugval gedurende lange tijd te verlagen.

Discussie

De resultaten laten zien dat de prefrontale cortex een belangrijke rol speelt bij terugval in nicotineverslaving en bieden aangrijpingspunten voor het ontwikkelen van effectievere behandelmethoden voor de preventie van terugval. In dit kader is het interessant te vermelden dat we recent hebben laten zien dat een werkgeheugeninterventie effectief is in het verlagen van cue-geïnduceerde craving bij probleemdrinkers. Binnenkort zal een vergelijkbare trial worden gestart in rokers.

19. Lapses in het dagelijks leven: resultaten van een online dagboekmethode

Auteur(s)	Catherine Bolman ¹ ; Wietze van der Molen ¹ ; Ramon van de Ven ¹ ; Peter Verboon ¹
Instelling	¹ Open Universiteit, faculteit Psychologie en onderwijswetenschappen
Financier(s)	NVT
E-mailadres contactpersoon	Catherine.bolman@ou.nl

Inleiding

Zeer hoge (re)lapse percentages tijdens een stoppoging onderstrepen de urgentie van onderzoek naar voorspellers. Dergelijk onderzoek maakt vaak gebruik van surveys of longitudinaal onderzoek met relatief lange periodes tussen metingen; onderzoeksmethoden met een beperkte ecologische validiteit. Het huidige onderzoek gebruikte de Ecological Momentary Assessment (EMA) dagboekmethode om voorspellers van lapse en niet-roken intentie in het dagelijkse leven te bestuderen. Voormalig zware rokers (>10 sig. p/d) zijn gedurende 7 dagen van hun stoppoging meerdere malen per dag online bevraagd over emoties, roken-gerelateerde cognities en situaties waarin men was.

Methode van onderzoek

De EMA-dagboekmethode had de vorm van een App. Niet-roken intentie en lapse waren uitkomstvariabelen. Voorspellers: eigen effectiviteit (EE), stress door respectievelijk een recente gebeurtenis (event stress (ES)), de aan of afwezigheid van anderen (sociale stress, PS), en huidige activiteiten (activity stress (AS)), positieve uitkomstverwachtingen over roken (POE), rokers in de omgeving (MOD) en negative affect (NA).

Resultaten

Multi-level logistische regressieanalyse onder 40 stoppers (2240 metingen) liet zien dat de kans op lapse werd voorspeld door lage EE, hoge NA en lage niet-roken intentie (OR resp. 0.40, 4.53, 0.51). Multilevel lineaire regressieanalyse liet zien dat de niet-roken intentie werd voorspeld uit hoge EE en lage PS (β s resp. .103, -.170). Onder stoppers die een verleidelijke situatie ervoeren werd niet-roken intentie voorspeld uit cognitieve en gecombineerde coping strategieën en niet uit gedragsmatige copingstrategieën (β s resp. 1.011, .658).

Discussie

Alertheid op stress en negatieve stemming zijn belangrijk in voorkomen lapse. Cognitieve of gecombineerde copingstrategieën dragen bij aan een sterke niet-roken intentie.

20. A dyadic planning intervention to quit smoking in single-smoking couples: a study protocol

Auteur(s)	Anne Buitenhuis¹ ; Marrit Tuinman ¹ ; Mariët Hagedoorn ¹
Instelling	¹ Health Psychology (University medical center Groningen)
Financier(s)	Rijksuniversiteit Groningen/Universitair Medisch Centrum Groningen
E-mailadres contactpersoon	a.h.buitenhuis@umcg.nl

Inleiding

Tobacco use is the largest preventable cause of death. Smoking cessation interventions that use implementation intentions show promising results. Implementation intentions are if-then plans that specify a certain behaviour within a situational context. This study will examine whether involving a non-smoking partner could improve planning interventions, and whether and which partner interactions underlie this effectiveness.

Methode

This single-blind randomized controlled trial has a longitudinal design with a baseline questionnaire, end-of-day measurements for three weeks, and a follow-up questionnaire after three months. Participants are single-smoking couples who live together and are in a relationship for more than one year. Couples are allocated to either a dyadic or individual planning condition. After the intervention the smoker quits smoking and the diary starts. The main outcome variable is smoking cessation. Secondary outcome measures are smoking behaviour and relationship satisfaction. Partner interactions are examined as a possible mediator.

Discussie

This RCT is the first to examine the effectiveness of dyadic planning to quit smoking in single-smoking couples. Partner interactions are thought to play an important role during the quit attempt, and therefore in the effectiveness of the intervention. This RCT will provide more insight into which daily partner interactions are beneficial for smoking abstinence and the couples' relationship satisfaction, and whether the type of intervention is related to different types or levels of partner interactions and smoking behaviour. When proven effective, this planning intervention in combination with coaching for the non-smoking partner will be a valuable and low-cost addition to existing smoking interventions.

21. Kan een cadeaubon werknemers helpen stoppen met roken?

Auteur(s)	Floor van den Brand ¹ ; Gera Nagelhout ^{2,3} ; Lisa Dohmen ¹ , Bjorn Winkens ⁴ ; Niels Chavannes ⁵ ; Onno van Schayck ¹
Instelling	¹ Maastricht University (CAPHRI), department of Family Medicine; ² Maastricht University (CAPHRI), department of Family Medicine/Health Promotion; ³ IVO Addiction Research Institute, Rotterdam, the Netherlands; ⁴ Maastricht University (CAPHRI), department of Methodology and Statistics; ⁵ Leiden University Medical Center department of Public Health and Primary Care
Financier(s)	KWF Kankerbestrijding
E-mailadres contactpersoon	f.vandenbrand@maastrichtuniversity.nl

Inleiding

Het doel van deze studie is om te onderzoeken of werknemers gestimuleerd kunnen worden om te stoppen met roken door een cadeaubon uit te reiken voor stopsucces. Daarnaast willen we weten wat werknemers zelf van een dergelijke beloning vinden.

Methode

639 werknemers in 59 bedrijven hebben in een cluster-gerandomiseerd experiment deelgenomen aan een stoppen-met-roken groepstraining. Deelnemers in de interventiegroep konden cadeaubonnen van in totaal €350 verdienen als zij succesvol stopten met roken. De uitkomstmaten zijn CO-gevalideerde continue abstinentie op 6 en 12 maanden na de training. Daarnaast hebben we 6 maanden na afronding van de training zowel succesvol gestopte als nog rokende deelnemers persoonlijk geïnterviewd om inzicht te krijgen in welke factoren het stoppen met roken beïnvloed hebben.

Resultaten

Tijdens het congres presenteren we de eerste resultaten die het effect van de cadeaubonnen op 6 maanden abstinentie laten zien. Daarnaast bespreken we de belangrijkste inzichten die naar voren zijn gekomen in de interviews, waaronder de mening van de deelnemers over de cadeaubonnen. Op het moment van indienen van dit abstract zijn er 22 interviews afgenomen. De meeste geïnterviewden geven aan dat de cadeaubonnen geen extra motivatie waren om mee te doen aan de groepstraining of om te stoppen met roken.

Discussie

De voorlopige resultaten van de interviews laten zien dat de cadeaubonnen geen extra motivatie zijn om te stoppen met roken. Echter, er kan een onbewuste invloed zijn van de cadeaubonnen, waar we op basis van de resultaten van het experiment (nu nog niet beschikbaar) meer over kunnen zeggen.

22. Financiële beloningen voor het stoppen met roken rondom de zwangerschap: een ethisch framework

Auteur(s)	Leonieke Breunis¹ ; Jasper Been ^{1,2} ; Lieke de Jong-Potjer ¹ ; Eric Steegers ¹ ; Marlou de Kroon ^{1,3,4} ; Hafez Ismaili M'hamdi
Instelling	¹ Erasmus MC, Afdeling Verloskunde en Gynaecologie; ² Erasmus MC, Divisie Neonatologie, Afdeling Kindergeneeskunde; ³ Erasmus MC, Afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg; ⁴ UMCG, Afdeling Sociale Geneeskunde; ⁵ Erasmus MC, Afdeling Medische Ethiek en Filosofie
Financier(s)	Fonds NutsOhra
E-mailadres contactpersoon	l.breunis@erasmusmc.nl

Inleiding

Roken voor en tijdens de zwangerschap verhoogt de kans op morbiditeit en mortaliteit voor moeder en kind sterk. Het onvermogen van het ongeboren kind om voor zichzelf op te komen, roept op tot de maatschappelijke en academische plicht het ongeboren kind tegen de schadelijke effecten van roken te beschermen. Interventies met beloningen ('incentives') voor leefstijlveranderingen worden steeds vaker ingezet en kunnen mogelijk ook worden gebruikt om (aanstaande) zwangeren te motiveren tot stoppen met roken. Deze beloningen kunnen echter ook negatieve consequenties hebben zoals stigmatisering of zelfs aanmoediging tot roken. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen is een 'ethisch framework' ontwikkeld.

Methode van onderzoek

Middels uitgebreid literatuuronderzoek naar vergelijkbare interventies werden de mogelijke negatieve consequenties vastgesteld. Vervolgens zijn criteria opgesteld met als doel om deze consequenties bij nieuwe interventies te kunnen identificeren, op basis van de vier ethische principes van Beauchamp and Childress.

Resultaten

Het framework bestaat uit veertien evaluatievragen verdeeld over twaalf criteria. Deze twaalf criteria betreffen: (i) effectiviteit, (ii) doelgroep, (iii) uitkomsten, (iv) timing, (v) gezonde incentives, (vi) lichamelijke gezondheid, (vii) geestelijke gezondheid, (viii) privacy, (ix) medicalisering, (x) algehele populatie, (xi) autonomie en (xii) rechtvaardigheid. Op basis van deze criteria kan een potentiële interventie getoetst worden op haar morele toelaatbaarheid.

Discussie

Interventies om (aanstaande) zwangeren te motiveren tot stoppen met roken geven gehoor aan de plicht om het kwetsbare ongeboren kind in bescherming te nemen. Mogelijkerwijs kunnen deze interventies ongewenste negatieve gevolgen hebben. Gebruik van dit framework heeft als doel deze negatieve consequenties zo veel mogelijk te voorkomen.

23. Gezondheidseffecten van tabaksbeleid bij kinderen: ontwikkeling van een microsimulatiemodel

Auteur(s)	Timor Faber^{1,2} , Sanjay Basu ³ , Johan Mackenbach ² , Irwin Reiss ¹ , Aziz Sheikh ⁴⁻⁶ , Jasper Been ^{1,4,7}
Instelling	¹ Divisie Neonatologie, Afdeling Kindergeneeskunde, Thema Sophia, Erasmus Medisch Centrum – Sophia Kinderziekenhuis; ² Afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg, Thema Gezondheidswetenschappen, Erasmus Medisch Centrum; ³ Prevention Research Center, Stanford University, Stanford, CA, USA; ⁴ Centre of Medical Informatics, Usher Institute of Population Health Sciences and Informatics, The University of Edinburgh, Edinburgh, UK; ⁵ Division of General Internal Medicine and Primary Care, Brigham and Women's Hospital/Harvard Medical School, Boston, MA, USA; ⁶ Department of Medicine, Harvard Medical School, Boston, MA, USA; ⁷ Afdeling Verloskunde & Gynaecologie, Thema Sophia, Erasmus Medisch Centrum – Sophia Kinderziekenhuis
Financier(s)	Longfonds; Erasmus MC; KNAW
E-mailadres contactpersoon	t.faber.1@erasmusmc.nl

In een recente systematische review en meta-analyse hebben wij geconstateerd dat invoering van tabaksontmoedigingsbeleid zoals aangeraden door de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) de gezondheid van (ongeboren) kinderen aanzienlijk kan bevorderen. In deze vervolgstudie ontwikkelen wij een microsimulatiemodel waarmee de impact van tabaksontmoedigingsbeleid op de gezondheid van kinderen uiteindelijk wereldwijd ingeschat kan worden.

Het betreft een microsimulatie model dat de levensloop van 10.000 kinderen simuleert vanaf de laatste 4 maanden van de zwangerschap tot en met het twaalfde levensjaar na de geboorte. De volgende uitkomstmaten worden berekend in het model: sterfte voor de geboorte, vroeggeboorte, sterfte in de eerste maand na de geboorte en ziekenhuisopnamen voor astma en luchtweginfecties. Deze uitkomstmaten worden uiteindelijk uitgedrukt in het aantal doden en het aantal levensjaren gecorrigeerd voor beperkingen (Disability Adjusted Life Years – DALYs) die worden voorkomen door invoering van tabaksbeleid.

Wij presenteren de eerste versie van het model waarbij de invoering van rookvrije wetgeving in Engeland wordt gesimuleerd. In vervolgonderzoek zullen de effectmaten uit onze meta-analysen worden ingepast in het model en wordt het model gevalideerd met bestaande data uit Europa. Het doel is uiteindelijk om het model te gebruiken om ook toekomstige schattingen te maken van de absolute gezondheidswinst die behaald kan worden als uitgebreide rookvrije wetgeving en andere vormen van tabaksontmoedigingsbeleid wereldwijd geïmplementeerd zullen worden.

De resultaten van het uiteindelijke model zullen gebruikt worden om beleidsmakers wereldwijd te informeren met een interactieve internet-based tool. Op basis hiervan kunnen lokaal de meest effectieve vormen van tabaksbeleid worden geprioriteerd.

24. To what extent and why adolescents do or do not support future tobacco control measures: a multimethod study in the Netherlands

Auteur(s)	Michael Schreuders ¹ ; Naomi Lagerweij ¹ ; Bas van den Putte ^{2,3} ; Anton Kunst ¹
Instelling	¹ Department of Public Health, Academic Medical Centre, Amsterdam, The Netherlands; ² Faculty of Social and Behavioural Sciences, University of Amsterdam, Amsterdam, The Netherlands; ³ Trimbos Institute, Netherlands Institute for Mental Health and Addiction, Utrecht, The Netherlands
Financier(s)	This study is part of the SILNE-R project, which is supported by the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme, under grant agreement 635056
E-mailadres contactpersoon	m.schreuders@amc.nl

Inleiding

In the Netherlands, the adoption of new tobacco control measures is needed to further reduce rates of adolescent smoking. Adolescents' support for future measures could increase the likelihood of adoption as this provides political leverage for tobacco control advocates. There is, however, scant evidence about to what extent and why adolescents support future measures. We therefore assessed adolescents' support for a range of future measures and explored the criteria that adolescents use to underpin their support.

Methode van onderzoek

A mixed-method design involved surveys and group interviews with fourth-year students (predominantly 15–16 years). The survey, completed by 345 adolescents, included statements about future tobacco control measures and a smoke-free future wherein nobody starts or continues smoking. Thereafter, fifteen adolescents participated in five group interviews to discuss their support for future measures.

Resultaten

The survey showed that adolescents generally support a smoke-free future. They expressed most support for product measures, mixed support for smoke-free areas, ambivalent support for price increases, least support for sales restrictions. The group interviews revealed that differences in support were explained by adolescents' criteria that future measures should: have the potential to be effective, not violate individuals' right to smoke, protect children from pro-smoking social influences, and protect non-smokers from second-hand smoke.

Discussie

Adolescents' high support for a smoke-free future does not lead to categorical support for any measure. Addressing the underlying criteria may increase adolescents' support and therewith provide political leverage for the adoption of future measures.

25. The removal of point-of-sale tobacco displays and smoking behaviour among adolescents in Europe: A quasi-experimental study

Auteur(s)	Mirte Kuipers¹ ; Maureen van Hurck ^{1,2} ; Paulien Nuyts ¹ ; Karin Monshouwer ³ ; Anton Kunst ¹
Instelling	¹ Afdeling Sociale Geneeskunde, Academisch Medisch Centrum – Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, Nederland; ² Afdeling Gezondheidswetenschappen, Faculteit der Aard-en Levenswetenschappen, Vrije Universiteit, Amsterdam, Nederland; ³ Trimbos Instituut, Utrecht, Nederland
Financier(s)	Onderdeel van het SILNE-R project, gefinancierd door de Europese Commissie, Horizon2020, Call PHC 6 – 2014, Grant Agreement n° 635056
E-mailadres contactpersoon	m.a.kuipers@amc.uva.nl

Inleiding

Een toenemend aantal landen in Europa heeft wetgeving ingevoerd om tabaksproducten in winkels uit het zicht te houden, een zogeheten 'display ban'. De effectiviteit hiervan is echter nog grotendeels onbekend. Deze studie onderzoekt de associatie tussen display bans in Europa en roken en waargenomen verkrijgbaarheid van tabak onder jongeren, twee tot zes jaar na de invoer van de display ban.

Methode van onderzoek

In een quasi-experimenteel design zijn individuen vergeleken over de tijd in zes landen met en 19 landen zonder invoering van een display ban. Dit onderzoek gebruikte herhaald cross-sectionele data van 174,878 15- en 16-jarige jongeren uit de ESPAD surveys van 2007, 2011 en 2015. Multilevel logistische regressie analyses relateerden de invoer van een display ban aan roken (regelmatig vs. niet of niet-regelmatig roken) en waargenomen verkrijgbaarheid (makkelijk vs. moeilijk). Interactie met geslacht werd getoetst.

Resultaten

De implementatie van een display ban was geassocieerd met een 20% verlaging van de odds op roken (OR: 0.80, 95%CI: 0.75–0.86), maar was niet geassocieerd met waargenomen verkrijgbaarheid van tabak (OR: 0.97, 95%CI: 0.92–1.02). De associatie met roken was sterker in meisjes dan in jongens (OR meisjes: 0.75, 95%CI: 0.69–0.82, en OR jongens: 0.87, 95%CI: 0.79–0.94, p voor interactie: 0.005).

Discussie

De implementatie van display bans in Europa werd gevolgd door een afname in roken door jongeren. Deze afname lijkt niet te worden verklaard door een verminderde verkrijgbaarheid van tabak, maar is mogelijk veroorzaakt door een verdere denormalisering van tabak doordat tabaksproducten uit het zicht worden gehaald.

26. Randvoorwaarden voor een leefstijlinterventie voor mensen met een lage sociaaleconomische status: een Delphi-studie

Auteur(s)	Gera Nagelhout^{1,2,3} ; Hein de Vries ¹
Instelling	¹ Afdeling Gezondheidsbevordering, Universiteit Maastricht (CAPHRI), Maastricht ² Afdeling Huisartsgeneeskunde, Universiteit Maastricht (CAPHRI), Maastricht ³ IVO, Rotterdam
E-mailadres contactpersoon	nagelhout@ivo.nl
<u>Inleiding</u> Nederlanders met een lage sociaaleconomische status (SES) leven minder gezond. Leefstijlinterventies voor preventie van tabaks- en alcoholgebruik en voor preventie van overgewicht bij deze groep leveren niet altijd de gewenste effecten op. Het is belangrijk om vast te stellen met welke randvoorwaarden rekening moet worden gehouden bij het ontwikkelen van dergelijke leefstijlinterventies. <u>Methode van onderzoek</u> Nederlandse experts op het gebied van leefstijlverandering bij mensen met een lage SES zijn gevraagd om tot consensus te komen over de belangrijkste randvoorwaarden voor leefstijlinterventies voor mensen met een lage SES. Er werd een online Delphi-studie uitgevoerd met drie rondes, waarbij 57 experts werden uitgenodigd, 28 experts deelnamen aan de eerste ronde, 28 deelnamen aan de tweede ronde en 26 aan de derde ronde. <u>Resultaten</u> De experts bereikten consensus over 22 van de 36 door de experts zelf genoemde randvoorwaarden voor een leefstijlinterventie voor mensen met een lage SES. Samengevat impliceren deze randvoorwaarden dat een goede voorbereiding voor de ontwikkeling van een leefstijlinterventie nodig is, waarbij er rekening gehouden moet worden met de doelgroep en deze betrokken moet worden bij de ontwikkeling. Daarnaast is het belangrijk dat interventies een laagdrempelig karakter hebben en dat interventiematerialen begrijpelijk en niet belerend zijn. Ten slotte is het belangrijk dat interventies een groot bereik hebben en dat ze langdurig geborgd blijven. <u>Discussie</u> Door rekening te houden met de in deze studie geïdentificeerde randvoorwaarden, kunnen leefstijlinterventies (voor bijvoorbeeld preventie van tabaksgebruik) voor doelgroepen met een lage SES effectiever worden ingezet.	

27. Effecten van stoppen-met-roken maatregelen onder lage SES rokers – een literatuurstudie

Auteur(s)	Linda Springvloed ¹ ; Mirte Kuipers ² ; Margriet van Laar ¹
Instelling	¹ Trimbos-instituut, afdeling Drug Monitoring & Policy; ² Academisch Medisch Centrum, Universiteit van Amsterdam, afdeling Sociale Geneeskunde
Financier(s)	Ministerie van VWS
E-mailadres contactpersoon	lspringvloed@trimbos.nl

Inleiding

De prevalentie van roken is het hoogst onder mensen met een lage sociaaleconomische status (SES; 29%). Wanneer lage SES rokers vaker succesvol stoppen met roken, leidt dit tot het verkleinen van gezondheidsverschillen. Het is daarom belangrijk om inzicht te hebben in de effecten van tabaksontmoedigende maatregelen onder lage SES rokers.

Methode van onderzoek

Literatuur is gezocht via PubMed en Google Scholar (t/m april 2017). Studies zijn geïnccludeerd wanneer deze 1) tabaksontmoedigende individuele of beleidsmaatregelen onderzochten en 2) waren gericht op lage SES rokers of SES-verschillen in effecten. Resultaten zijn voornamelijk gebaseerd op (systematic) reviews en meta-analyses.

Resultaten

De meeste tabaksontmoedigende beleidsmaatregelen, zoals prijsverhogingen en verplichte rookverboden, en individuele vormen van stopondersteuning, zoals gedragsmatige counseling, zijn effectief voor stoppen onder lage SES rokers. Echter, effecten zijn veelal sterker voor hoge SES rokers, waardoor SES-verschillen in roken kunnen worden vergroot. Het afstemmen van maatregelen op specifiek lage SES rokers kan bijdragen aan het verkleinen van SES-verschillen in roken. De resultaten zijn echter veelal gebaseerd op een beperkt aantal studies.

Discussie

De beleidsmaatregelen die in de afgelopen decennia in Nederland zijn ingevoerd lijken onvoldoende te zijn geweest om verschillen in roken te verkleinen. Daarnaast heeft individuele stopondersteuning mogelijk bijgedragen aan het vergroten van SES-verschillen in roken. Om SES-verschillen te verkleinen is het belangrijk om meer impact (zowel bereik als effect) te genereren onder lage SES rokers. Diverse implicaties voor toekomstige tabaksontmoediging en mogelijkheden om het bereik onder lage SES rokers te vergroten worden besproken.

28. “Ik wist dat ik wilde stoppen en gewoon een goede moeder wilde zijn” (aanstaande) moeders over dilemma’s rondom zwangerschap en roken

Auteur(s)	Naïma Abouri ¹ ; Marjolein Keij ¹ ; Linda Springvloed ² ; Jeroen Bommelé ² ; Karianne Djoyoadhiningrat-Hol ³
Instelling	¹ Pharos, afdeling Jeugd; ² Trimbos-instituut, afdeling Drug Monitoring & Policy; ³ Longfonds, afdeling Rookvrij
Financier(s)	Fonds NuthsOhra, Ministerie van VWS
E-mailadres contactpersoon	n.abouri@pharos.nl

Inleiding

Van de laagopgeleide zwangeren rookt 22% dagelijks gedurende de gehele zwangerschap. Van de moeders die wel gestopt zijn met roken, begint 43% binnen twaalf maanden na de bevalling weer met roken. Vrouwen met een lage sociaaleconomische status (SES) worden minder goed bereikt door de bestaande interventies, terwijl zij de belangrijkste doelgroep vormen. Het is daarom belangrijk dat tabaksontmoediging ‘sensitief’ en geschikt is voor alle doelgroepen en rekening houdt met verschillen. Het doel van dit onderzoek is om aspecten in kaart te brengen die een rol spelen binnen deze doelgroep bij (stoppen met) roken rondom de zwangerschap.

Methode van onderzoek

Er zijn diepte-interviews en een focusgroep gehouden met 23 (aanstaande) moeders en 7 familieleden (voornamelijk partners en grootouders) over hun ervaringen met roken tijdens de zwangerschap. De (aanstaande) moeders hadden allen een lage SES.

Resultaten

Diverse inzichten zijn verkregen m.b.t. de leefwereld en dilemma’s van lage SES zwangeren, zoals dat de zwangerschap vaak ongepland was, ze na het besef van de zwangerschap proberen te minderen en dat ze zich slecht voelen door het roken. Ook bleek dat het huidige voorlichtingsmateriaal niet aansluit. Daarom is nieuw voorlichtingsmateriaal (beeldverhalen) ontwikkeld samen met de vrouwen.

Discussie

De lage SES doelgroep heeft goede, maar veelal ook minder goede ervaringen met hulp en ondersteuning bij stoppen. Zij hebben duidelijke wensen voor hulp die voor hen werkt. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen zorgverleners helpen om hun begeleiding van lage SES rokers sensitiever te maken.

29. SYMPOSIUM: (Mee)roken bij jongeren

Auteur(s)	Voorzitter en discussieleider: Jacqueline Vink. Presentaties door: Anouk de Gee, Hanneke Scholten, Joyce Dieleman
-----------	---

30. Stopstone – de stoppen-met-roken app voor jongeren: ontwikkeling, evaluatie en een protocol voor effectstudie

Auteur(s)	Anouk de Gee¹ ; Barbara Conijn ¹ ; Marloes Kleinjan ¹
Instelling	¹ Trimbos-instituut
Financier(s)	Ministerie van VWS
E-mailadres contactpersoon	agee@trimbos.nl

Inleiding

Ook jonge rokers willen stoppen met roken, maar een groot deel van deze jonge rokers slaagt hier niet in zonder hulp. Bestaande effectieve ondersteuning is (te) weinig aantrekkelijk of bekend bij jongeren. Bovendien waren er nog geen effectieve e-health SMR interventies voor jongeren voorhanden. Op basis van literatuuronderzoek, focusgroepen en een pilotonderzoek is de Stopstone app ontwikkeld, speciaal ter ondersteuning van jongeren (14-24 jaar) bij het stoppen met roken. In 2016 werd Stopstone gelanceerd in de appstores.

Methode van onderzoek

In 2016 werden de gebruiksgegevens van 3000 gebruikers geanalyseerd. Daarnaast is gebruikers middels een pop-up in de app gevraagd om eenmalig een evaluatievragenlijst in te vullen.

Resultaten

Ongeveer een derde van de Stopstone gebruikers behoort tot de beoogde doelgroep (24 jaar of jonger). Daarnaast heeft ruim de helft een laag opleidingsniveau. De verdeling tussen man en vrouw is redelijk gelijk. Analyse van de gebruiksgegevens laat zien dat de app weinig intensief gebruikt wordt, met enkele grote uitschieters. Samen met input uit de evaluatie onder de gebruikers heeft dit aanknopingspunten opgeleverd om Stopstone verder door te ontwikkelen.

Discussie

Het lijkt mogelijk met het aanbod van Stopstone de jonge stoppers en evengoed laag opgeleiden als hoog opgeleiden te bereiken. Met de input uit de analyse van gebruiksgegevens en de evaluatie, wordt Stopstone momenteel uitgebreid met meer functionaliteiten. Bovendien wordt er een standaard voor- en nameting ingebouwd. Begin 2018 zullen we ook hiervan de eerste resultaten – en daarmee een eerste indicatie van effecten – kunnen presenteren, samen met het protocol voor een effectstudie.

31. De ontwikkeling en effecten van een videogame voor stoppen met roken bij jongeren

Auteur(s)	Hanneke Scholten¹ ; Maartje Luijten ¹ ; Anouk Poppelaars ¹ ; Mina Johnson-Glenberg ^{1,2} ; Isabela Granic ¹
Instelling	¹ Behavioural Science Institute, Radboud Universiteit; ² Embodied Games LLC & Department of Psychology - Arizona State University
Financier(s)	BSI-RU, Embodied Games LLC & 't Trekpaert
E-mailadres contactpersoon	m.luijten@bsi.ru.nl

Inleiding

In Nederland zijn geen effectieve interventies beschikbaar gericht op jongeren en jong volwassenen om hen te helpen stoppen met roken. Daarom ontwikkelen wij een video game op basis van mechanismen die betrokken zijn bij rookgedrag; impulscontrole en de sterke reactie die rokers hebben op rook-cues. Met behulp van de video game *Hit n Run* verwachten we de impuls controle te versterken de reactie op rook cues te verminderen.

Methode van onderzoek

Honderdenzes ten minste wekelijkse rokers in de leeftijd tussen 18-30 jaar werden random toegewezen aan de video game of de controle conditie. De controle conditie bestond uit een stoppen met roken brochure. In de video game conditie speelden de deelnemers *Hit n Run* tenminste 1x per week voor een periode van 5 weken. Voorafgaand en na afloop van beide interventies werd impulscontrole gemeten en beoordeelden de deelnemers rook cues op aantrekkelijkheid. Deelnemers stopten met roken bij aanvang van de studie.

Resultaten

Na de interventie waren er geen verschillen in impulscontrol tussen de video game en controle groep. Wel was er een sterkere afname in de beoordeling van de aantrekkelijkheid van de rook cues voor de video game groep.

Discussie

De sterkere afname in de beoordeling van de aantrekkelijkheid van rook cues na het spelen van *Hit n Run* is een indicatie dat video games onderliggende mechanismen voor rookgedrag kunnen veranderen en geeft aanknopingspunten voor doorontwikkeling van *Hit n Run*. Door het gebruik van video games verwachten we dat hulp bij stoppen met roken voor jongeren aantrekkelijker zal zijn.

32. Effecten van meeroken op neurocognitief functioneren: een EEG studie naar reactiviteit in het brein voor rook-cues bij niet-rokende adolescenten

Auteur(s)	Joyce Dieleman ^{1,2} ; Maartje Luijten ² ; Roy Otten ³ ; Marloes Kleinjan ¹ ; Hein van Schie ² ; Rutger Engels ¹
Instelling	¹ Trimbos Instituut; ² Behavioural Science Institute - Radboud Universiteit; ³ Pluryn
Financier(s)	KWF Kankerbestrijding
E-mailadres contactpersoon	jdieleman@trimbos.nl

Inleiding

‘Meeroken’ is het binnenkrijgen van tabaksrook door rokers die in de omgeving van anderen roken. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is 1 op de 100 sterfgevallen het gevolg van meeroken (1). In niet rokende adolescenten is er een positieve associatie gevonden tussen het aantal rokers in de sociale omgeving en het voorkomen van symptomen van nicotine afhankelijkheid (craving & withdrawal symptomen) (2). Dit wijst erop dat meeroken kan leiden tot het ontwikkelen van gedragsmatige symptomen van nicotineafhankelijkheid, zelfs wanneer jongeren zelf niet roken. Ook is bekend dat in niet-rokers nicotine acetylcholine receptoren in het brein gestimuleerd worden als gevolg van blootstelling aan tabaksrook uit de omgeving (3). We weten echter nog niet of dit ook functionele veranderingen in het brein met zich mee brengt. Dit onderzoek heeft daarom tot doel om de impact van meeroken op neurocognitief functioneren in niet-rokende adolescenten te onderzoeken door middel van EEG. We verwachten dat de hersenen van jongeren die veel blootgesteld worden aan meeroken, net als de hersenen van rokers zelf, sterker zullen reageren bij het zien van roken gerelateerde cues.

Methode van onderzoek

Voor dit onderzoek hebben we 84 niet-rokende adolescenten getest in de leeftijd tussen 12 en 16 jaar. De hersenactiviteit werd gemeten met behulp van EEG. Tijdens de EEG sessie werden de deelnemers blootgesteld aan foto's met daarop roken gerelateerde cues (bijvoorbeeld rokende jongeren) en neutrale cues.

Resultaten

In de presentatie zullen de eerste resultaten van dit project gepresenteerd worden.

Discussie

Mocht de hypothese bevestigd worden, geeft dit extra argumenten voor beleid rondom roken in publieke ruimtes.